

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

“РЎЙХАТГА ОЛИНДИ”

№ ВМ – 343 – 5А340801 – 2.01

“1” ИЮЛЬ 2003 й.

“ТАСДИҚЛАНДИ”
Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги

“8” ИЮЛЬ 2003 й.

**XALQARO MOLIYA INSTITUTLAR
fanidan
DASTUR**

**Oliy ta'limning 340000 –“Biznes va boshqaruv” ta'lim sohasidagi
5A3406016 – “Xalqaro investitsiyalar” magistratura mutaxassisligi
uchun**

Tashkent – 2003

Tuzuvchilar: prof. Abdullaeva Sh.Z.

k.o'q. Ernazarov N.S.

Taqrizchilar: prof. Qoraliev T.M.

Kamolov A.

Xalqaro moliya institutlari fani etakchi mutaxassislik fanlaridan biri bo'lib, unda xalqaro moliya institutlari, ularni tashkil etilishi, xalqaro miqyosda olib boradigan faoliyatlari, xalqaro iqtisodiy munosabatlardagi ahamiyati, xalqaro valyuta munosabatlarini boshqarish, rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarning iqtisodiy jihatdan qo'llab-quvvatlash, bozor iqtisodiyotini shakllantirish kabi mavzular yoritiladi.

Предмет "Международные финансовые институты" является одним из основных спец предметов. В нём освещаются темы Международные финансовые институты, их создание, деятельность в международной сфере, роль в международных экономических отношениях, экономическая поддержка развитым и развивающимся странам, развитие рыночной экономики и т.д.

The course "International financial institutions" is one of the main special subjects. This course consists of such themes as international financial institutions, their establishing, activity in international sphere, their role in international economic relations, economic support to industrial and developing of market economy and etc.

Dastur Toshkent Moliya instituti Ilmiy Kengashida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan (25 aprel 2003 yil 9-sonli bayonnoma).

Dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi oliy o'quv yurtlariga ilmiy-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengash majlisida muhokama qilingan hamda nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 1 iyul 37-sonli majlis bayoni).

1. SO'Z BOSHI

Xalqaro moliya institutlari fanini o'qitishning maqsad va vazifalari

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 16 avgustdagi 343-sonli qaroriga asosan tasdiqlangan davlat ta'lim standartiga binoan "Xalqaro moliya institutlari" fani o'qitiladi.

Har qanday iqtisodiyot resurslarning cheklanganligi, hamda ehtiyojlarning cheksizligi bilan belgilanadi. Bunda, ushbu resurslardan eng samarali foydalanadigan va ehtiyojlarni maksimal darajada qondiradigan iqtisodiyot - eng samarali iqtisodiyot bo'lib hisoblanadi. Ushbu holat, albatta, mamlakatlarning o'z iqtisodiy, siyosiy, tarixiy o'tmishidan kelib chiqqan holda, ma'lum sohalarda ixtisoslashganligini keltirib chiqaradi va o'zining ma'lum bir ehtiyojlarini boshqa bir mamlakat ishlab chiqargan moddiy ne'matlar hisobiga qondirishni taqozo etadi. Ushbu holat xalqaro tovar va xizmatlar, valyuta ayirboshlash jarayonlarini, kapitallar va kreditlar harakatini, hamda ular bo'yicha hisob-kitoblarning xalqaro darajada olib borilishini shakllantiradi. Ushbu munosabatlarni o'rganmasdan turib, har qanday mamlakat jahon iqtisodiy hamjamiyatligining teng huquqli a'zosi sifatida jahon iqtisodiy munosabatlarida ishtirok etishi va o'zining mustaqil iqtisodiy siyosatini yurgizishi deyarli mumkin emas.

Xalqaro moliya institutlari fani bo'yicha talabalarning bilimiga, o'quviga va ko'nikmasiga qo'yiladigan talablar

Magistr "Xalqaro moliya institutlari" fani bo'yicha quyidagilarni bilishi zarur:

- Hozirgi davrda xalqaro moliya institutlarining jahon iqtisodiyotida tutgan o'rni;
- Xalqaro moliya institutlari tomonidan olib borilayotgan iqtisodiy siyosat;
- Hozirgi zamon xalqaro banklar tomonidan davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish;
- Iqtisodiy sohadagi xalqaro muammolarni echishda xalqaro moliya institutlarining roli.

O'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan aloqasi

Xalqaro moliya institutlari fani "Xalqaro iqtisodiy munosabatlar", "XVKM", "Xalqaro moliya", "Xalqaro sug'urta", "Xalqaro valyuta va hisob operatsiyalari va boshqa iqtisodiy fanlar bilan uzviy bog'liqdir.

Fanni o'qitishdagi yangi texnologiyalar

Xalqaro moliya institutlari kursini o'qitishni pedagogik texnologiyasining tarkibiy qismi bo'lmish:

- o'quv maqsadlari va vazifalarini kataloglarini ishlab chiqish;
- o'quv maqsadlariga erishish va nazorat qilish;
- rejalashtirilgan maqsadlarning bajarilishini baholash kabi nuqtai nazardan tashkil etish tavsiya etiladi.

Fanni o'qitish semestrlari va uslubiy ko'rsatmalar

"Xalqaro moliya institutlari" fani I-semestrda o'qitiladi. Istiqbolli hisob-kitoblarni tuzish va olib borishda kompyuterdan keng foydalaniladi hamda o'quv jarayoni reyting tizimida tashkil qilinadi.

Magistrlar bilimini baholash hamda nazorat qilishda ko'p variantli testlar ishlab chiqish va ulardan foydalanish lozim.

Talabalar bilimini baholashda qo'llaniladigan nazorat tadbirlari

"Xalqaro moliya institutlari" fanida talaba o'quv jarayonida ikki marotaba oraliq va joriy hamda bir marotaba yakuniy nazorat orqali baholanadi.

Umumiy va o'quv ishlari turlari bo'yicha hajmi

Oliy kasbiy ta'limning davlat standartlarida mazkur kursga barcha mutaxassisliklar uchun 80 soat hajmda vaqt ajratilgan. Ularning 40 soati ma'ruza, 40 soati amaliy mashg'ulotlar hamda 40 soati mustaqil ta'limdir.

2. FAN DASTURI

Fanning mazmuni

Xalqaro moliya institutlari fanining maqsad va vazifalari

Fanning predmeti, uning boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Fanni o'rganish uslublari va ahamiyati. Xalqaro moliya institutlarining vazifalari va maqsadlari. *Xalqaro moliya institutlarining jahon iqtisodiyotida tutgan o'rni va ularning o'ziga xos xususiyatlari.*

Xalqaro moliya institutlari va ularning turlari

"Xalqaro moliya institutlari" to'g'risida tushuncha va uning kelib chiqish tarixi, uning asosiy turlari. Xalqaro valyuta fondi, Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Banki, Jahon Savdo Tashkiloti (YuNKTAD), Birlashgan Millatlar Tashkiloti, Iqtisodiy Hamkorlik Tashkiloti, Osiyo Taraqqiyot Banki, Evropa Tiklanish va Taraqqiyot Banki, Evropa Ittifoqi va boshqalarning tashkil topish tarixi va ularning oldiga qo'yilgan asosiy vazifalar.

Xalqaro valyuta fondi, uning asosiy vazifalari va funktsiyalari

Xalqaro valyuta fondining tashkil topishi. *Xalqaro valyuta fondi oldiga qo'yilgan asosiy vazifalar.* Xalqaro valyuta fondi ning boshqa moliya institutlari bilan aloqasi.

Xalqaro valyuta fondining boshqaruv strukturasi. Xalqaro valyuta fondining kapitallari va qarz resurslari. Xalqaro valyuta fondining kreditlash faoliyati. Xalqaro valyuta fondining xalqaro valyuta-kredit munosabatlarini tartibga solishdagi roli.

Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Banki, uning asosiy vazifasi va roli

Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Bankining tashkil etilishi va uning asosiy oldiga qo'ygan vazifalari hamda maqsadi. Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Bankining tashkiliy tuzilish strukturasi. Bank resurslarini tashkil qilinishi.

Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Bankining kredit siyosati. Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Bankining sobiq ittifoq davlati o'rnida tashkil topgan mustaqil davlatlardagi asosiy faoliyati.

Xalqaro Rivojlanish Assotsiatsiyasi va Xalqaro Moliya Korporatsiyasi. Ularning asosiy vazifalari va funktsiyalari.

Evropa Tiklanish va Taraqqiyot Banki, uning asosiy funktsiyalari va vazifalari

Evropa Tiklanish va Taraqqiyot Bankining tashkil etilishi, uning asosiy vazifalari hamda maqsadi.

Evropa Tiklanish va Taraqqiyot Bankining tashkiliy strukturasi. Evropa Tiklanish va Taraqqiyot Banki resurslarining tashkil qilinishi va maqsadli ishlatilishi.

Evropa Tiklanish va Taraqqiyot Bankining kredit-investitsiya siyosati. *Evropa Tiklanish va Taraqqiyot Bankining boshqa xalqaro moliya tashkilotlari bilan aloqasi.* Evropa Tiklanish va Taraqqiyot Bankining energetika, telekommunikatsiya, transport, agrobiznes, xususiylashtirish bo'yicha olib borayotgan asosiy faoliyati.

Regional (hududiy) valyuta-kredit va moliyaviy tashkilotlar

Evropa Ittifoqining tashkil topishi va asosiy vazifalari hamda maqsadlari.

Evropa Investitsiya Banki, uning asosiy vazifasi va funktsiyalari.

Evropa qishloq xo'jaligi ixtisoslashgan fondining tashkil etilishi, uning asosiy funktsiyalari va vazifalari.

Evropa Valyuta Fondining tashkil topishi va asosiy vazifalari. Evropa valyuta instituti, Evropa Markaziy banki bilan, tashkil topishi va operatsiyalari.

Xalqaro Hisob Kitoblar Bankining tashkil etilishi, uning asosiy maqsadi va funktsiyalari

Xalqaro Hisob Kitoblar Bankining tashkil etilishi va vazifalari. Xalqaro Hisob Kitoblar Bankining asosiy operatsiyalari. Xalqaro hisob-kitoblarni amalga oshirishda Xalqaro Hisob Kitoblar Bankining roli.

Osiyo Taraqqiyot Banki, uning asosiy funktsiyalari va vazifalari

Osiyo Taraqqiyot Bankining rivojlanish tarixi va tashkiliy tuzilish strukturasi. Osiyo Taraqqiyot Bankining asosiy vazifalari, funktsiyalari, maqsadi. Osiyo Taraqqiyot Bankining boshqa xalqaro moliya va boshqa tashkilotlar bilan o'zaro aloqalari. Osiyo Taraqqiyot Bankining kredit siyosati. *Osiyo Taraqqiyot Bankining bozor iqtisodiyotiga o'tayotgan davlatlar bilan o'zaro iqtisodiy aloqalari.* Osiyo Taraqqiyot Bankining iqtisodiy munosabatlarini rivojlantirish istiqbollari.

3. AMALIY MASHG'ULOTLARINING NAMUNAVIY MAVZUSI

Xalqaro moliya institutlari va ularning turlari

Xalqaro moliya institutlari. Ularning asosiy maqsadi va vazifalari. Xalqaro moliya institutlarining jahon iqtisodiyotida tutgan o'rni. Xalqaro moliya institutlarining hozirgi kundagi asosiy faoliyatlari*.

Xalqaro Valyuta Fondi, uning asosiy vazifalari va funktsiyalari

Xalqaro Valyuta Fondining tashkil qilishning zarurligi. Jahon valyuta tizimini boshqarishda Xalqaro Valyuta Fondining asosiy maqsadi va vazifalari*. Jahon valyuta tizimi, mintaqaviy valyuta tizimlari va ularning o'zaro aloqalari. Xalqaro a'zo davlatlarning milliy valyutalarini konvertirlashda Xalqaro Valyuta Fondining roli va ahamiyati.

Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Bankining tashkil topishi va uning asosiy faoliyati

Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Bankini tashkil etish zarurligi va uning vazifalari. Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Bankiga a'zo bo'lgan davlatlar va ularning maqsadlari. Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Bankining kredit siyosati va jahon iqtisodiyotida tutgan o'rni*. Jahon Tiklanish va Taraqqiyot Bankining boshqa xalqaro tashkilotlar bilan aloqasi.

Xalqaro Rivojlanish Assotsiatsiyasining tashkil topishi va vazifalari

Xalqaro Rivojlanish Assotsiatsiyasini tashkil qilish zarurligi. Xalqaro Rivojlanish Assotsiatsiyasining xalqaro miqyosdagi tutgan o'rnini va asosiy faoliyati*. Xalqaro Rivojlanish Assotsiatsiyasining boshqa moliya tashkilotlari bilan aloqalari va kredit siyosati.

Xalqaro Moliya Korporatsiyasining tashkil topishi, maqsadi va vazifalari

Xalqaro Moliya Korporatsiyasini tashkil etish zarurligi. Xalqaro Moliya Korporatsiyasining asosiy maqsadi va vazifalari*. Xalqaro Moliya Korporatsiyasining kredit siyosati. Hozirgi kunda jahon iqtisodiy hayotida Xalqaro Moliya Korporatsiyasining tutgan o'rnini va ahamiyati.

Evropa Taraqqiyot va Tiklanish Banki, uning asosiy funktsiyalari va vazifalari

Evropa Taraqqiyot va Tiklanish Bankining tashkil etilishi. Evropa hamjamiyatining hayotida bankning tutgan o'rnini. Evropa Taraqqiyot va Tiklanish Bankining kredit siyosati. Evropa Taraqqiyot va Tiklanish Bankining Evropa Ittifoqi davlatlari va boshqa a'zo davlatlarining iqtisodiyotini yuksaltirishdagi hamkorligi*.

Evropa Ittifoqining hududiy valyuta-kredit va moliyaviy tashkilotlari, ularning asosiy vazifalari va funktsiyalari

Evropa Investitsion bankining tashkil etish zarurligi. Evropa Investitsion bankining asosiy maqsadi va vazifalari*. Evropa Investitsion bankining asosiy faoliyati va kredit siyosati. Evropa Rivojlanish Fondi, uning tashkil topishi va asosiy vazifalari. Evropa Ittifoqining boshqa tashkilotlari va ularning asosiy vazifalari.

Xalqaro Investitsiya Banki, uning tashkil etilishi va asosiy funktsiyalari*. Xalqaro Investitsiya Bankining bozor iqtisodiyotiga o'tgan a'zo davlatlar faoliyati bilan uning faoliyatini o'zgarishi.

Xalqaro Hisob Kitoblar Bankining tashkil etilishi, uning asosiy maqsadi va funktsiyalari

Xalqaro Hisob Kitoblar Bankining tashkil etilishi va funktsiyalari. Xalqaro Hisob Kitoblar Bankining asosiy operatsiyalari. Xalqaro hisob-kitoblarni amalga oshirishda Xalqaro Hisob Kitoblar Bankining roli.

Osiyo Taraqqiyot Banki, uning asosiy maqsadi va funktsiyalari

Osiyo Taraqqiyot Bankining rivojlanish tarixi va tashkiliy tuzilish strukturasi. Osiyo Taraqqiyot Bankining asosiy vazifalari, funktsiyalari, maqsadi*. Osiyo Taraqqiyot Bankining boshqa xalqaro moliya va boshqa tashkilotlar bilan o'zaro aloqalari. Osiyo Taraqqiyot Bankining kredit siyosati. Osiyo Taraqqiyot Bankining bozor iqtisodiyotiga o'tayotgan davlatlar bilan o'zaro iqtisodiy aloqalari. Osiyo Taraqqiyot Bankining iqtisodiy munosabatlarini rivojlantirish istiqbollari*.

4. TAVSIYA ETILAYOTGAN MAVZULAR BO'YICHA KO'RGAZMA-NAMOYISH MATERIALLARI: INFORMATSION-TEXNIK VOSITALAR

Internet saytlari: www.bizbook.ru, www.chtivo.ru.

Audio-video jihozlar. - Mavzuga bag'ishlangan video kassetalar.

Kodoskop orqali ko'rsatiladigan slaydlar:

- Xalqaro moliya institutlari va ularning turlari mavzusi bo'yicha 2ta slayd;
- Evropa Taraqqiyot va Tiklanish Banki, uning asosiy vazifasi va roli mavzusi bo'yicha 3ta slayd;
- Xalqaro Rivojlanish Banklari, ularning asosiy vazifalari va funktsiyalari mavzusi bo'yicha 3ta slayd;
- Regional (hududiy) valyuta-kredit va moliyaviy tashkilotlar mavzusi bo'yicha 2ta slayd;
- Osiyo Taraqqiyot Banki, uning asosiy funktsiyalari va vazifalari mavzusi bo'yicha 2ta slayd.

5. O'ZLASHTIRISHNING NAZORATI

Fan bo'yicha talabalarning o'zlashtirishlarini baholash semestr (o'quv yili) davomida muntazam ravishda olib boriladi va quyidagi turlar orqali amalga oshiriladi:

- joriy baholash (JB) - 35%;
- oraliq baholash (OB) - 35%;
- yakuniy baholash (YaB) - 30%.

JB va OB turlar va belgilangan ballar miqdori (o'quv rejasida fanga semestr (o'quv yili) uchun ajratilgan soatning) 70%, yakuniy baholash esa 30% miqdorida belgilanadi.

Fan bo'yicha dastur to'la o'tilgandan keyin YaBda tinglovchi "yozma ish" usulida (o'quv rejasiga ko'ra) o'tkaziladi.

Tayanch tushunchalariga asoslangan (yozma ish) usulini o'tkazish tartibi "Reyting tuzishning yakuniy baholash bosqichida" "Yozma ish" usulini tadbqiq etish bo'yicha Namunaviy nizom bilan belgilanadi. Semestr o'quv yili davomida o'qitilgan fan bo'yicha maksimal, 55 va undan yuqori foizni to'plagan talaba qoniqarli o'qiyotgan deb hisoblanadi. Fan bo'yicha maksimal ballning 55% idan kam ball to'plagan talaba qoniqarsiz o'qiyotgan (qarzdor) deb hisoblanadi.

Semestr davomida fan bo'yicha to'plagan ballar quyidagi o'zlashtirish ko'rsatkichlari bilan baholanadi:

- 86 - 100 - "a'lo" - 68,8 - 80,0 ball;
- 71 - 85 - "yaxshi" - 56,8 - 68,0 ball;
- 55 - 70 - "qoniqarli" - 44,0 - 56,0 ball.

6. ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. "O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki to'g'risida"gi Qonun. - T.: O'zbekiston, 1995.
2. "O'zbekiston Respublikasi banklar faoliyati to'g'risida"gi Qonun. - T.: O'zbekiston, 1996.
3. O'zbekiston respublikasi prezidentining farmonlari 1995y. 5 yanvardan 2001 yil 1 yanvargacha. - T.: Adolat, 2000.
4. Karimov I.A. O'zbekiston iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish yo'lida. - T.: O'zbekiston, 1995.
5. Abdullaeva Sh. Bank ishi. O'quv qo'llanma. - T.: Moliya, 2000.
6. Aleksandrova N.G. i dr. Banki i bankovskaya deyatelnosti dlya klientov. - S-Pb.: Piter, 2002.
7. Bankovskoe delo: Upravlenie i texnologiya: Ucheb. pos. dlya VUZov. Pod red. prof. A.N. Tovasheva. - M.: Yuniti-Dana, 2001.
8. Banki, informatsiya, analiz. -M.: -Vashington, 1996, 1-3-toma.
9. Blank A.I. Investitsionniy menedjment. - Kiev, 1995.
10. Bukado V.I. i dr. Banki i bankovskie operatsii. -M., 1996.
11. Banki i bankovskoe delo / Pod. red. I.T. Balabanova. - S-Pb.: Piter, 2001.
12. Bratko A.G. Bankovskoe pravo: Teoriya i praktika -M.: PRIOR, 2000.
13. Vladimirskaaya A.S. Valyutnie operatsii. - M., 1996.
14. Valovaya D. Valyutniy rinoq i ego kolebaniya. - M.: Finstromform, 1995.
15. Vahobov A.V., Jumaev N.X., Burxanov U.A. Xalqaro moliya munosabatlari. - T.: Sharq, Do'stlik, 2003.
16. Grudkov F.I. Investitsii i tsennie bumagi. -M.: Yuniti, 1996.
17. Dengi, kredit, Banki. Tsennie bumagi. Praktikum: Ucheb. posobie dlya vuzov - Pod red. E.F. Jukova. - M.: YuNITI-DANA, 2001.
18. Iminov O.K. Kreditniy mexanizm sovremennix usloviyax. Monografiya. - T.: TGEU, 2000.
19. Iqtisodiy yo'nalishlar choraklik nashr. O'zbekiston. Aprel-iyun. 2001.
20. Krasavina L.N. Mejdunarodnie valyutno-kreditnie i finansovie otnosheniya. -M.: FiS, 2001.
21. Kazimogomedov A.A., Ilyasov S.M. Organizatsiya denejno-kreditnogo regulirovaniya. - M.: Finansi i statistika, 2001.
22. Nechaeva I. Finansoviy i bankovskiy menedjment. - M.: 1996.
23. Ovsyichuk M.F. i dr. Finansoviy menedjment metodi investirovaniya kapitala. - M., 1996.
24. Savchuk V.P. Primekko S.I. Velichko E.G. Analiz, razborka investitsionnix proektov: Ucheb. pos. -Kiev: Elga, 1999.
25. Stoyanova E.S. i dr. Upravlenie oborotnim kapitalom -M: VO Perspektiva, 1998.
26. Sharifxodjaev M.Sh. Ekonomicheskaya teoriya. - T., 1999.
27. Sheremet A.D. Finansovi analiz v komercheskom banke. - M.: Finansi i statistika, 2000.

28. Internet saytlari:

- www.banking.com - mintaqaviy banklar, assotsiatsiyalar va nashriyotlar bo'yicha bank sanoati resurslari direktorligi.
- www.banking.com/aba - Amerika banklari assotsiatsiyasi.
- www.state.ct.us/dob - konnektikut banklari va kredit birlashmalari, kredit muassasalari va qo'riqlash sanoatini boshqaradi.
- www.arraydev.com/commerce/JIBC - internet banking va kommertsiya jurnali.
- www.bankingtech.com - bank texnologiyalari.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Abalov A.E. Mejdunarodniy rinoq dragotsennix metallov: printsipi funktsionirovaniya. - S-Pb., 2001.
2. Avdokushin E.F. Mejdunarodnie ekonomicheskie otnosheniya Ucheb. pos. -M., 2001.
3. Dj. Menvil Xarris. Mejdunarodnie finansi. - M., 1996.
4. Ershov M.V. Valyutno-finansovye mexanizmi v sovremennom mire. - M.: OAO MPO, 2001.
5. Kostyunina G.M. Mejdunarodnaya praktika regulirovaniya inostrannix investitsiy. Ucheb. pos. - M., 2001.
6. "Bozor, pul va kredit" jurnallari, 2001-2002 yillardagi sonlari.